

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СТРУЧНИ ДЕО

ЗАДРУЖНО НАСЛЕДНО ПРАВО

ПО

ГРАЂАНСКОМ ЗАКОНИКУ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(НАСТАВАК)

Али, ми смо, тако исто, видели да има, изузетно, случајева у којима може бити задруге и између оца и његових синова, било пунолетних било малолетних. Један од тих случајева јесте, као што знамо, и тај: када отац подели, за свога живота, своја добра између себе и својих синова па по том остане заједно са неким од тих синова, одвајајући се од осталих. У том случају узима се, уопште, да постоји задружни однос. Дискутује се само, као што нам је познато, о томе: да ли је потребно да отац, са сином или синовима са којима је остао у заједници, уговори задружни однос (§. 494. Грађ. Зак.) или овај однос постоји самим тим што он са сином или синовима заједно живи и ради на заједничком имању (§. 507. Грађ. Зак.)? По неким судским одлукама, ту може бити само уговорне задруге, као што је, н. пр., одлука одељења Касаационога Суда од 31. Децембра 1907. год., Бр. 1373. („Кад отац одели своје синове, па са својим делом остане код једнога од њих, тим се актом између њега и тога сина не образује задруга, за што је између њих потребан писмени уговор, већ после његове, очеве смрти имају и они одељени синови према § 396. Грађ. Зак., право на наслеђе“: Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 329.¹⁾).

По другим, пак, одлукама, уговор није ту потребан: сам факат да је, по деоби, отац остао са неким синовима у заједници довољан је за образовање задруге између њега и њих. Такве су, н. пр., одлуке одељења Касаационога Суда од 10. Септембра 1884. год., Бр. 3611. и од 5. Марта 1888. год., Бр. 826., као и одлука опште седнице Касаационога Суда од 10. Јуна 1888. год., Бр. 1912. (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 37., Ст. Максимовић, *Нова Збирка*, I., стр. 20., II. стр. 49.). Ми смо се, на своме месту, изразили за ово друго мишљење, пошто § 507. Грађ. Зак. види задругу у свакој имовној и животној заједници међу сродницима, не питајући да ли су ти сродници у тој заједници по неком изречном уговору са задрузи или по прећутном пристанку.

Али, сам тај факат што би између оца и његових синова било задруге не значи још да би се, на оделитога сина, имао, у случају смрти очеве, применити § 528. Грађ. Зак. Најпре да кажемо да односно онога што је отац са синовима, после образовања задруге, приновио, син изван задруге не би могао ни у ком случају конкурисати са својом браћом у целом том приновку: тај приновак би се имао најпре, по §-у 517. Грађ. Зак., поделити између оца (његове масе) и његових синова-задругара, бар оних који су били пунолетни онда када се дотично имање приновило, па би само, у погледу онога што би, у том приновку, оцу припало, могло бити говора о праву наслеђа оделитога сина. Што се, пак, старине тиче, то јест онога што је отац, приликом деобе са синовима, за себе задржао био, тај би оделити син био на раввој ноzi са браћом-задругарима, ако би му се, наравно, признало право наслеђа.

сина права на наслеђе, пошто с погледом на §. 121. Грађ. Зак. задруге између оца и синова може бити само кад је она нарочито уговором конституисана, према чему одељени син има као син и наследник свог оца, према §. 492. Грађ. Зак. право на деобу очевега дела имања” Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 338.). В. и о. о. од 1. Фебруара 1904. год., Бр. 9754. — О. о. с. 11. Јуна, 1904. год. Бр. 5343.: Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 328.; Ст. Максимовић, *Нова Збирка*, II. стр. 73. (одлука Опште седнице Касаационога Суда од 12. Августа 1893. год. Бр. 2.).

Јуриспруденција судска је у том смислу, да су, у горњем случају, синови који су са оцем у задрузи пречи у наслеђу од оделитога сина, на основу §-а 528. Грађ. Зак.. Тако, по одлуци одељења Касаационога Суда од 10. Септембра 1884. год., Бр. 3611., која нам је већ позната: „Кад пак отац одели своје синове у имању и за себе задржи један део који здружи са делом кога од својих пунолетних синова, па с њим живи у заједници и у том стању умре, онда ту постоји задруга између оца и онога сина, са којим је после у том стању живео, јер између њих не оскудева ни један услов који се за задругу тражи, т. ј. крвно сродство, пунолетство задругара и заједнички живот (§§. 57. и 507. Грађ. Зак.), те је по §. 528. Грађ. Зак. тај син пречи од осталих у наслеђу“ (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 37.¹⁾), а по одлуци опште седнице Касаационога Суда од 27. Априла 1907. год., Бр. 4060.: „Кад отац подели своје синове, па са својим делом остане код једнога од њих, онда се тим фактом између њих образује задруга, и тај је син, према § 528. Грађ. Зак., пречи у наслеђу од осталих“ (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 338.). Да наведемо и одлуку одељења Касаационога Суда од 20. Октобра 1875. год., Бр. 4678., која, по *Забелешкама Д-ра Николе Крстића*, гласи: „Отац једног сина оделио пре десет година. Тај син по смрти очиној хоће да дели нешто, за што вели да је при деоби оцу у део остало. Суд га одбија по начелима наслеђивања у задрузи“ (Гојко Никетић, *По забелешкама Др. Николе Крстића изводне одлуке опште седнице и одељења Касаационога Суда 1866.—1878. год.*, у *Споменици Др-а Николе Крстића*, коју је издала Српска Краљевска Академија Наука, 1908., Београд, стр. 342.).

¹⁾ У истом су смислу и одлуке одељења Касаационога Суда: од 26. Марта, 1907. год., Бр. 3387. (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 328. и 329.); од 11. Децембра 1903. год., Бр. 10074. (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 37.); од 1. Јуна 1904. год., Бр. 5130. и одлука опште седнице Касаационога Суда од 14. Августа 1904. год., Бр. 6318. (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 37.); одлука одељења од 9. Јануара 1907. год., Бр. 245. („То што се један син оделио од оца, а отац остао у заједници са осталима, не лишава, према §. 528. Грађ. Зак. одељенога

¹⁾ „Кад се отац подели са својим синовима, па са својим делом остане код једнога од њих, онда се тим актом између њих образује задруга, и у наслеђу пречи је тај син, као задругар, од осталих синова, јер ни §§. 57. и 507. Грађ. Зак. не искључују могућност постојања задруге између оца и сина. — О. о. с. 5. марта 1888. год., Бр. 826. — О. о. с. 10. јуна, 1888. год., Бр. 1912.“ Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 37..

Међутим, као што смо то и у својој напред наведеној књижици (*Задружно Право по Грађанском Законику Краљевине Србије*), где смо говорили о условима потребним за постојање задруге, казали у једној примедби, таква јуриспруденција није сигурна. Она ставља с једне стране задругу између оца и синова а с друге стране, према њој, оделитог сина, па, на основу §-а 528. Грађ. Зак., даје, у наслеђу очевом, првенство задрузи, искључујући одолитог сина, онако исто као да би то био ма какав сродник де сциус-а. Али овде треба имати у виду Закон од 28. Новембра 1859. год. (Зб. XII., стр. 96.), донесен „на предлог Малогоспођинске Скупштине Народне од 16. Септембра, 1859. год.“¹⁾ по коме кћи онога задругара који је умро не оставиши мушке деце није више задругом искључена, већ она наслеђује део свог оца у задружној имаовини. И када је тако, онда се поставља питање: како може задруга да искључи, у горе предвиђеном случају, сина а не може кћер? Као што видимо, судска јуриспруденција код овога питања има против себе јако приговоре, због чега ћемо се на њој мало ниже дуже задржати.

§. 528., дакле, неће се применити свуда тамо где нема задружнога односа. Ово се може десити и у случају да је де сциус умро у задрузи, само ако између њега и осталих лица у задрузи, задругара, није било задружнога односа. Такав је случај са женским лицима између којих и мушких задругара нема задружнога односа, и ако та лица живе у задрузи. Отуда, ако би такво лице било учесник у задружној имаовини, оно би било, у погледу задругара, обичан смесничар, што значи да се у случају смрти његове не би применио §. 528. већ §. 527. Грађ. Зак. Н. пр., Primus, који је у задрузи са својом рођеном браћом, умре, оставивши као своју наследницу једну кћер, која убрзо такође после оца премине, не удавши се, Primus има још једног рођеног брата изван задруге. Ко ће наследити умрлу девојку? Наследиће је сва њена најближа родбина, то јест сва рођена браћа њенога оца, односно сви њени рођени стричеви, не изузимајући ни оног оделитог стрица. Јер, девојка је умрла, истина, у задрузи, али она сама није била задругар, тај однос између ње и њених стричева у задрузи није постојао да би они могли, оснивајући се на § 528., тражити целу заоставштину своје синовнице. Када је, дакле, између умрле и њених стричева у задрузи исти правни однос као и између ње и њеног оделитог стрица, — а тај однос је инокосни а не задружни — онда стричеви у задрузи

потпадају, у колико је реч о наслеђу њихове умрле синовнице, под опште одредбе о наслеђу. Међутим било би друкчије да је Primus оставио нежењенога сина, који је, у том стању, умро: њега би наследили само стричеви у задрузи, искључујући стрица изван задруге. Ово стога што би умрли син био задругар, као мушко лице, са својим стричевима.

И равнодушна је ствар у малочашњем случају, да ли је део женскога детета био или не материјално одвојен од делова осталих задругара. Ми смо већ видели, да може бити задруге и онда када се знају, и материјално а не само интелектуално, делови појединих задругара. Шта овде смета постојању задруге то је карактер женскога детета, које, као женско лице, не може бити у задружном односу са мушкима, и у том погледу ништа не би био од помоћи факат што д. о. женскога детета није одвојен. Исто је тако индиферентна, у овом погледу, и та околност што је женско дете у задружној кући: само бављење у задружној кући не прави једно лице задругарем, ако код њега нису испуњени и остали услови који се траже за задружни однос, а један од тих услова јесте и тај да дотично лице буде мушкога пола. Стога су погрешне оне одлуке судске које сматрајући, ваљада, да има задружног односа између мушких задругара и девојке, наследнице, која живи у задружној кући, дају и ту, у случају смрти те девојке, места примени §-а 528. Грађ. Зак., те оглашују задругу за наследника умрле девојке, искључујући матер њену, и ако би ова била најближи сродник умрле. Тако, по одлуци одељења Касационога Суда од 7. Септембра 1877. год., Бр. 2436.: „И кад се за женско дете умрлог задругара попише део имања, ако дете у задрузи умре, не наслеђује га мати него задруга“ (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 334.)¹⁾.

Код Др-а Николе Крстића има једна одлука одељења Касационога Суда од 7. Новембра 1872. год., Бр. 3738. која је овако забележена: „Дете женско у задрузи остало иза оца. Распоредна пресуда изрекла колики му део припада. Но оно умре не изашавши из задруге. Мати тражи да наследи по §. 402. Грађ. Зак. Касациони Суд изрече, да нема места наследству, кад се део детета није оставио и оделио, те је девојка остала у задрузи, а у задрузи матере, по §. 523. Грађ. Зак., немају право наследства“ (Гојко Никетић — Др. Никола Крстић: *Изводне одлуке*, стр. 342.). Као што видимо, из ове одлуке би излазило да је, по Касационом Суду, за задружни однос женске наследнице и мушких задругара потребно да део наследнице није материјално остављен, тако да, ако би ово последње било, задруге између мушких и наследнице не би било. Међутим, ту своју јуриспруденцију Касациони Суд је демантовао својим решењем од 7. Септембра 1877. год., Бр.

¹⁾ „Задружна веза између малолетног женског детета и задруге није раскинута тиме што је за малолетно женско дете пописан део али оно је ипак и даље остало у задрузи“. — О. о. 27. маја, 1877. год., бр. 1212“. Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 334..

2436., горе наведеним, решење забележено и код Н. Крстића (*op. cit.*, стр. 343.), по коме је наследница са мушкима у задрузи, и ако би њен део и материјално назначен био.

Правилнија је, према томе, одлука одељења Касационога Суда од 20. Априла 1884. год., Бр. 1425., по којој „Женско дете умрлог задругара, умрло у задрузи, наслеђује не задруга него њена сестра. Законодавно објашњење §. 523. Грађ. Зак. од 28. јула 1849. год. Вбр. 1147., изузима од тога наслеђа само матер, удовицу а не и сестру, а сем тога женско дете није ни могло бити задругар те да га задруга наследи“ (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр.). Овде, дакле, Касациони Суд, што је сасвим закону саобразно, узима да не може бити задруге између женскога лица и мушких задругара, и ако би то лице имало удела у задружној имаовини и у задружној кући живело. Између њих може бити само однос смесничтва, због чега се ту неће, у случају наслеђа, применити §. 528. Грађ. Зак., већ прописи о наслеђу у инокосној кући, а на основу §-а 527. Грађ. Зак. Отуда је, у наведеној одлуци, Касациони Суд правилно решио да умрлу девојку неће наследити задруга већ њена сестра, која јој је, по сродству, била ближа од мушких лица у задрузи.

Живојин М. Перић.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

О ИСТУПИМА

ОД

Д-Р ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

§ 2. О иступима против наредба власти.

Иступи против наредба власти предвиђени су у глави 33. к. з. („О иступљенима због непослушности према полицијним наредбама“) — §§ 327—328 а. Пошто су објекат ових иступа наредбе власти (код неких само полицијске, а код осталих и друге власти), они се могу уврстити у *кривична дела против државне власти*.¹⁾

1. *Иступи непослушности наредбама власти из § 327 к. з.* — У овом §-у предвиђена су шест иступа: „Затвором од једног до петнаест дана, вели се у § 327, да се казни онај:

1. Кога полицијски чиновник или кмет или ко други у име власти позове, пак не би том позиву без довољно узрока следовао“.

а) 1^о Радња се састоји дакле код овог иступа у *неследовању позиву власти*.

(1) Позив власти треба очигледно да има за предмет *предстанак* истој од стране онога, коме је позив упућен.²⁾ Ако би

¹⁾ В. о овим кривичним делима *Живановић*, По-себни део књ. II (§ 84 и сл.) и III (§§ 84—90).

²⁾ Уп. *Ценић* 812.

¹⁾ А. Ђорђевић, *op. cit.*, стр. 131. Тај предлог „према стр. 14. скупштинских протокола гласи: Усвојивши мишљење одбора, Скупштина реши, да се као неправедна укине она наредба у нашем Грађанском Законику, по којој у задрузи женска деца, и кад нема мушке деце, наслеђују свог оца; и да се постави за унапредак законом правило, да у овим случајима имају и женска деца право наслеђа на део имања свог оца, но да им се то имање, у колико се састоји у земљама, не даје у природу, већ по процени у новцу“. Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 339..

дакле, позив имао за предмет друго што, наследовање истоме не би спадало овде.

(2) Под *влашћу* се разуме овде како полицијска („полицајна власт“) и општинска („кмет“) тако и свака друга државна власт („или ко други у име власти“), н. пр. суд, у колико за неодазивање позиву друге које власти не постоје специјални казниени закони.¹⁾

(3) Позив треба да је учињен у име власти, т. ј. потребно је, да орган државне власти, који позива, то чини као представник ове власти, а не као приватно лице. Да ли позив испуњује овај услов, фактичко је питање.

(4) Позив треба наравно да је дошао до знања ономе, коме је упућен. Не би дакле било довољно то, што би му позив био саопштен преко новина, које он није имао у рукама, или што би му позив био прилепљен на вратима за време његовог одсуства из места.

2^о Да би наследовање позиву било *противправно*, потребно је наравно да постоји правна дужност на следовање позиву оне власти, која позива.²⁾

3^о За појам овог кривичног дела потребан је један *специјалан услов инкриминације*, на име да позвани није позиву следовао „без довољног узрока“. Да ли су узроци наследовања позиву довољни, фактичко је питање.³⁾

б) Овај је иступ свршен, чим је протекао рок, који је у позиву одређен за предстанак власти. Ако се у позиву каже, да позвани има „одмах“ предстати власти, фактичко је питање, да ли је позвани „одмах“ предстао.

в) *Кривац* је онај који позиву није следовао. Без значаја је међутим, да ли он то није учинио услед заборава или свесно, пошто виност није потребна.

2. Кога полицајна власт нареди у потеру за ајдуцима, на стражу, патролу или у ајку на вредносне дивљачи, пак не би дошао и не би могао свој изостанак довољним узроцима оправдати.⁴⁾

а) 1^о Радња се састоји дакле у *нследовању наредби полицијске власти, да се дође у потеру за ајдуцима, на стражу, патролу или у ајку на вредносне дивљачи.*

(1) Наредба, којој се не следује, треба дакле да је издана од *полицијске власти*.

(2) Наредба треба да је дошла до знања ономе, коме је упућена. Уп. 1 а 1^о (4).

2^о Да би наследовање наредби било *противправно*, потребно је, да постоји правна дужност на следовање онаквој наредби. Уп. 1 а 2^о.

1) Уп. *Ценић* 813.

2) В. *Живановић* Општи Део § 20 о томе, кад је нечињене (scil. наследовање позиву) противправно.

3) „Јесу ли узроци довољни или не, вели *Ценић* (813), власт ће, која суди, оценити. Примера ради наводимо ове околности, које би се као довољни узроци сматрале: смрт у кући; болест позваног или кога од његових блиских, која му не дозвољава, да власти оде; случај, који одласком штету имају нанесене, као што је н. пр. код варошана позив у радне лаварне дане, кад највише муштерија у лућану имају, спремање на лући пут, инвентирање лућана и т. д.; код сељака: један је пошао да тражи отумарану стоку, други упрегао волове да иде у дрва, трећи угробио мало бољи дан да што засеје или у пољу среди и т. д.“

3^о И за појам овог иступа потребно је, да позвани није наредби следовао *без довољног узрока* („и не би могао свој изостанак довољним узроцима оправдати“). Ова околност је дакле *специјалан услов инкриминације*. Уп. 1 а 3^о.

б) Уп. 1 б односно питања, кад се има узети, да је овај иступ *свршен*.

в) *Кривац*. Уп. 1 в.

3. Који је одређен на какви *земаљски или општински посао*, па без довољног узрока не дође или у место за себе замену не пошље, или дошавши неће да ради *но ленствује*.⁵⁾

а) 1^о Радња се састоји дакле у *нследовању наредби власти, да се дође на каква „земаљски“ или општински посао одн. да се пошље замена или у ленствовању, ако се је позиву следовало.*

(1) Под „земаљским“ послом има се разумети посао за рачун државе, округа или среза.

(2) Наредба треба да је дошла до знања ономе, коме је упућена. Уп. 1 а 1^о (4).

2^о Да би наследовање наредби било *противправно*, потребно је, да је онакву наредбу издала власт за то надлежна, и да постоји правна дужност на следовање истој.

3^о И овде је *специјалан услов инкриминације*, да позвани није позиву следовао *без довољног узрока*. Уп. 1 а 3^о.

б) Уп. 1 б односно питања, кад се има узети, да је овај иступ *свршен*, ако се радња састоји у наследовању позиву. Ако се пак радња састоји у ленствовању, он је свршен, кад позвани без разлога не ради.

в) *Кривац*. Уп. 1 в.

4. Ко у несрећним каквим случајима или у време какве опасности и нужде, као што су ватра, преплавање воде и тим подобна, на позив полицајне власти или ког другог, који ту власт за оно време упражњава, у помоћ дошао не би, а то би могао без особите опасности за свој живот или имање учинити.⁶⁾

а) 1^о Радња се састоји дакле у *нследовању наредби власти, да се дође у помоћ у каквом несрећном случају, каквој опасности или нужди*

(1) Без значаја је, да ли се је несрећни случај десио једном или већем броју лица, физичким или правним.⁷⁾ То исто важи и за опасност и нужду.⁸⁾

(2) Без значаја је, да ли су несрећни случај, опасност или нужда проузроковани каквом људском делатношћу, од какве животиње или природне снаге.⁹⁾

1) Овај иступ састоји се дакле у *проуштану нуждне помоћи*. § 360 п. 10 немачког к. з., где је реч о овом иступу, познат је под именом „*Liebesparagraf*“ („*Liebesparagraf*“). Оваква одредба налазила се је први пут у француском закону о општинској полицији од 1791. год., одакле је прешла у Code pénal (art. 475 n. 12), а из овог у пруски Казнени Законик (§ 340). В. о овом §-у: *Köhler Studien* 1, 48, 53. *Еб. Müller Die Strafbare Hilfeverweigerung 1896. North Die Nothilfepflicht im deutschen Strafrecht 1906.*

2) Тако *Frank* § 360 № 10, 1 а. *Olshausen* § 360 № 10 б.

3) Према § 360 № 10 немачког, к. з. потребна је *општа опасност и нужда*. В. *Frank* § 360 № 10, 1 б и с.

4) Уп. *Frank* § 360 № 10, 1 а и б, *Oppenhof* § 360 № 10, 71 а.

(3) Без значаја је, *које је добро повређено несрећним случајем*, одн. које се добро налази у опасности или нужди.¹⁾

(4) *Несрећни случај је изненадан догађај*, којим је какво добро *већ* повређено и постоји опасност од даљих повреда. *Нужда* се разликује од несрећног случаја само тиме, што она не треба да буде *изненадан догађај*.²⁾ О појму *опасности* в. Општи Део § 13 IV. Опасност се разликује од несрећног случаја тиме, што је потребно, да *повреда још није* наступила.

(5) Наредба треба да је дата од *полицијске власти* или од њеног *заступника* у конкретном несрећном случају, конкретної опасности или нужди.

(6) Позив у помоћ треба да је *лични*.³⁾ Треба наравно да је дошао до знања позваноме.

(7) Полицијска власт има да одреди, каква је помоћ у конкретном случају потребна. Позвани није испунио своју дужност, кад није указао од полицијске власти одређену помоћ, већ неку другу, која је према његовом мишљењу потребна.⁴⁾ Тако исто суд нема права да накнадно испитује, да ли је тражена помоћ била потребна и подобна да отклони опасност.⁵⁾

(8) У време, кад се помоћ треба да укаже, несрећни случај, опасност или нужда треба још да трају, т. ј. потребно је да још постоји бојазан од повреде, одн. од даље повреде.

2^о Да би неуказивање помоћи било *противправно*, потребно је, да је наредба дата од *месне надлежне полицијске власти*, т. ј. од оне, која према просторном положају угрожене ствари има да се стара за отклањање опасности.

(1) Могуће је наравно, да су две или више полицијских власти надлежне.

(2) Наредба овако надлежне полицијске власти обвезује сваког без разлике, који се бави у подручју дотичне власти, становао он ту или не.⁶⁾

3^о За појам овог иступа потребан је један *специјалан услов инкриминације*: да је позвани *позиву могао следовати* „без особите опасности за свој живот или имање“.

(1) Довољна је дакле само опасност за *живот или имовину*.

(2) При испитивању, да ли је опасност за живот или имање *особита*, има се узети у обзир степен вероватноће да она наступи и величина штете, која прети имовини.⁷⁾ Но оправдано је, да се при томе узме у обзир и вредност добра, од којег се хоће да отклони опасност призивањем у помоћ.⁸⁾

1) Уп. *Frank* § 360 № 10, 1 а, б и с.

2) Уп. *Frank* § 360 № 10, 1 с.

3) Уп. *Frank* § 360 № 10, 1, *Olshausen* § 310 № 10, с.

4) Уп. *Olshausen* § 310, № 10, д.

5) Уп. *Frank* § 310. № 10, 1, *North* 99, *Olshausen* § 310 № 10, д.

6) Уп. *Olshausen* § 360 № 10, с.

7) Уп. *Frank* § 310 № 10, 2, *Olshausen* § 310 № 10, с, *Rotering G A* 31, 263.

8) Тако *Frank* § 310 № 10, 2, *North* 82. Прот. *Olshausen* § 310 № 10, е.

б) С обзиром на циљ позива по себи се разуме, да му се мора одмах следовати. Према томе овај иступ је свршен, чим се првом позиву није следовало.

в) *Кривац*. Уп. 1 в.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

КРИВИЦЕ ОПШТИНСКИХ ЧАСНИКА ЗБОГ ПОВРЕДА ПРИВАТНИХ ПРАВА

(СВРШЕТАК)

Као што се види из овог случаја, који је по себи жалосан, јер није требао због овога ни да буде спора, у истом је било тешко правити разлику: да ли је дело учињено из зле намере или из нехата. Како истрага није изнела никакве податке по којима би се могло закључити да су оптужени из зле намере учинили неправду тужиоцу приликом овог суђења, то је дело правилно квалификовано као дело из нехата по другом одељку § 127. каз. зак. из разлога који су изложени у пресуди првостеп. суда.

б) *кривица општинских часника за дело из § 122. каз. зак.*

По овоме законском пропису казни се чиновник који своју власт злоупотреби, те кога незаконно принуди да што трпи или чини, или да не чини. Казна је новчано до сто талира или лишење звања. Ова се одредба примењује по § 132. каз. зак. и на општинске часнике. У кривице које се казне по овоме §-у долазе све оне злоупотребе власти које нису казуистички изложене у коме од других §§-а главе XI каз. зак. која садржи посебне инкриминације злочинства и престапа које изврше чиновници у званичној дужности.

За постојање дела из § 122. к. з. не тражи се да је оптужени злоупотребу власти за коју се оптужује учинио у своју корист, већ је довољно да је у опште учини. Радња мора бити таква да представља фрипантну незаконитост, из које се на први поглед може видети да је резултат зле намере, а не нехата или небрежења, услед које је какво лице нешто незаконито претрпело, или било принуђено да трпи, чини или не чини нешто што по закону није било дужно.

Према томе, главна карактеристика овога дела је принуда од стране чиновника да неко на своју штету што учини, не учини или претрпи. Овакву исту одредбу садржи и пројекат новог каз. законика у своме § 321. само што изрично захтева да је услед ове злоупотребе власти чиновника ма какво право дотичног лица повређено или окрњено. (§ 321.: чиновник, који своје звање или положај злоупотреби те некога принуди да нешто учини, или пропусти учинити, или да нешто претрпи, чиме се ма какво његово право вређа или крњи, казниће се затвором до 1 године или новчано 1000. «)

Но, средства која су употребљена да какво лице нешто незаконито претрпи, не морају се састојати једино у некој физичкој сили или претњи, те кад ова сила и претња не постоји, онда не постоји ни поменуто кривично дело из § 122. каз. зак. Јуриспруденција Касационог Суда одлучује: да за постојање овога дела закон не тражи искључиво претњу или физичку силу, нити се то може извести из речи „чиновник који власт злоупотреби“, употребљених у § 122. каз. зак. већ ово злоупотребење власти може бити и произвољним и незаконитим одлукама власти, којима такође неко може бити принуђен, да што неправедно трпи, чини или не чини, што свакојак има да буде предмет оцене суда. — (О. о. с. од 4. августа 1909. г. № 7428.). Пример који излажемо такође је у духу ове јуриспруденције.

Извесни часници општине Р. стављени су под суд и оптужени за то: „што су на дан 22. августа 1903. сви заједно ушли у механу општине Р. коју је под закуп држао муж тужиље Мирјане пок. Богосав Живановић, бив. механџија из Ратара, и из исте узели и однели све механске ствари и ствари тужитељке Мирјане, па по том тужиљу Мирјану и њеног мужа пок. Богосава, као нечредне у плаћању кирије, из механе истерали, те тиме учинили кривично дело које предвиђа и казни § 195. каз. зак.“

Оптужени Иван, Марија и Милутин признају да су са осталим оптуженима однели тужитељкине ствари у општинску судницу из општинске кафане, али се бране да их нису разграбили и упропастили, већ да су те ствари биле полисате и однете у општинску судницу ради чувања, пошто ни тужитељка, ни њен муж пок. Богосав, кога је према решењу одбора општине Р. од 22. августа 1903. требао из ове механе истерати, — јер је ову механу готово порушио и упропастио, — нису хтели примити кад су им на чување понуђене. Нападе да су они били дужни извршити поменуто решење општинског одбора и спасти од даљег уништавања општинско добро — механу од стране закупца мужа тужиље Мирјане пок. Богосава, те према томе, да у њиховим поступцима не може бити кривичног дела. Браниоци оптужених наводили су да у радњи оптужених не стоји никакво кривично дело јер су оптужени тиме што су заштитили општинску имовину од упропаштавања, били у положају праведне нужне одбране, а оптужени Филип још и по томе што је он и су-сопственик ове механе.

Суд је нашао: „да у томе што су оптужени Димитрије, Иван и Милија по њиховом сопственом признању и осталим ислеђеним околностима, као часници суда општине Р. на дан 22. августа 1903. отишли у општинску механу, коју је држао под закуп Богосав Живановић, бив. мех. из Р. из ње изнели Богосавље ствари, и на тај начин њега принудили да предстане бити закупца ове механе, — стоји дело злоупотребе власти из § 122. у в. са § 132. каз. зак. а не дело самовлашћа из § 195. к. з. пред-

стављено тужбом државног тужиоца, јер нема никаквих доказа да су они ово учинили у намери прибављања и удовлетворења ма каквог свог личног права.

Ово своје гледиште суд оснива још и на томе, што су оптужени, као општински часници, мимо решења начелника среза Јасеничког од 9. фебруара 1903. г. № 2665 које је поништило начелство окр. Смедеровског решењем својим од 4. марта 1903. г. № 1917. и препоручило начелнику рад у извесном правцу, а за које су они несумњиво знали, јер је донето на тужбу њихову, као заступника материјалних интереса општине, и осталих су-својинара ове механе, заједно са осталим одборницима донели решење о истом предмету од 22. августа 1903 г. и ово према закупцу Богосаву извршили, на начин напред изложени, — суд налази да је у моменту кад је полиц. власт узела на се да расправи спор између сопственика ове механе и њеног закупца, надлежност општинског суда и одбора, у овоме питању, према § 4. од. III и § 9. полиц. уредбе, престала, и да се сав доцнији рад оптужених има квалификовати не као вршење дужности, већ као злоупотреба власти, јер су свесно учинили нешто, на што по закону нису имали право.

И ако су сведоци утврдили да је закупца Богосав ову механу готово савим упропастио, ипак то им није могло дати право да њега, Богосава, на предствани начин доведе у положај да трпи у погледу свога закупног права и тиме га принуде да напусти закупно добро, једно е тога, што је, као што је већ речено, полициска власт узела у поступак тужбу заинтересованих против Богосава, да се он нагна да изиђе из закупног добра, друго, што су сопственици ове механе имали право на накнаду од закупца Богосава у колико би је он упропастио, — што су они као представници власти знали и морали знати.

Кривична одговорност оптужених доказује се њиховим признањем да су полисали и однели ствари закупца Богосава у општинску судницу и на тај начин приморали га да закупно добро напусти, признање које се слаже са ислеђеним околностима. — § 225. кр. суд. пост.

Истакнута одбрана бранилаца оптужених да су они дело, ако оно у опште и постоји, учинили у праведној нужној одбрани имања општинског и осталих су-својинара истог, и да према томе они за исто не могу бити ни кажњени, суд налази, да не може опстати. Јер, поред других елемената, битних за појам праведне нужне одбране, потребно је још да напад на извесно добро непосредно предстоји или већ постоји. Свршени напад или напад који тек у будућности проти, не ствара стање праведне нужне одбране. Према овоме, пошто је давањем закупца Богосава, према целокупном ислеђењу, спадало у ред напада ове друге категорије, то оптужени и нису могли бити у стању праведне нужне одбране.

Са ових разлога с погодом на олакшавне околности суд је пресудио: да се

одлучени казне сваки са по 15 дн. новчане казне, у корист државне касе, коју ако не буду могли платити $\frac{1}{3}$ имања да буду по 3 дана у затвору; на плаћање накнаде штете за изнете ствари и трошкове. Ову пресуду одобрио је и Апелациони Суд.

М. М. Станојевић.

ФРАНЦУСКИ КРИМИНАЛИСТИ О ПРОЈЕКТУ НАШЕГ КАЗНЕНОГ ЗАКОНИКА

Свака новина у области кривичног права данас се дочекује са живим интересом и ревносно претреса у свима научним круговима, јер су ствари ове природе од капиталне вредности за цео цивилизовани свет с обзиром на стално увећавање криминалитета у последње доба. Како пројекат нашег новог казненог законика представља, тако рећи, последњу етапу у развоју модерног кривичног права, то је сасвим природно што се и о њему до сада дискутовало у многим страним, стручним часописима. Да би се видело шта француски стручњаци мисле о овом нашем пројекту, доносимо овде у преводу реферат А. Берлет-а, председника првостепеног суда, који је прочитан на једној од последњих седница удружења француских криминалиста (La Société générale de Prisons), и који гласи:

— Надам се, Господо, да ће Вас интересовати да упознате један од најновијих пројеката казнене реформе — пројекат српског казненог законика — чији немачки и италијански преводи допуштају ми да Вас данас њиме позабавим. Овај пројекат садржи у себи по пошто од израђених нових казних законика: немачког, аустријског и швајцарског који су, као што Вам је познато, чисто реформаторски. И он је такав, и то у великом степену. За њега се може рећи, да је у исти мах и научно и практично дело, и да се инспирише општим а у исто доба и остварљивим принципима свију криминалних школа. Инспирисан 1906. год. од нашег веома цењеног колеге Г. Веснића, садањег српског министра у Паризу, који је тада био министар правде у својој земљи, он је дуго студиран и мењан. Његова данашња редакција израђена је од комисије, коју је 27. марта 1908. год. образовао министар правде г. Марко Трифковић. Комисију ову састављали су: г. г. Марко Ђуричић, члан Касационог Суда, Милутин Миљковић, судија, Божијар Марковић, професор кривичног права и Душан Суботић, секретар министарства. После рада од две године и четири месеца, претходни пројекат био је публикован и 26. јуна 1910. год. званично подвргнут оцени једне шире комисије, која га је наново прегледала и дала му форму, у којој је сада поднет Скупштини. Има изгледа, да ће га законодавно тело усвојити без икаквих измена, те ће тако чинити част нацији којом влада принц, чијој вредности ода-

јемо хвалу, и за кога имамо само признање, које сваком Французу инспиришу услуге учињене нашој отаџбини од јуначког официра из 1870. год. и витешког браниоца наше земље.

Пројекат српског казненог законика формиран је из 416 параграфа или чланова, и подељен на два дела: први обухвата опште принципе и мере које се имају применити на сва кривична дела, а други специјалне одредбе за сваку повреду закона.

Први део (§ 1 до 83) најинтересантнији је за нас због својих генералних одредаба. Он је подељен на ових 11 глава: 1. опште одредбе; 2. казне и мере сигурности; 3. погодбе кажњивости; 4. покушај; 5. подстрекавање и помагање; 6. одмеравање казне; 7. стицај; 8. условна осуда; 9. застарелост; 10. приватна тужба, и 11. рехабилитација.

Испитајмо ове главе редом које иду.

У § 3. формулисан је нарочито принцип: *nullum crimen sine lege*. Овај исти параграф бенефицира окривљеног свима олакшицама, које су унете у казнено законодавство по извршењу кривичног дела, па чак и у оним случајевима кад би нова законодавна одредба ступила у важност по изрицању пресуде. То је дакле ретроактивитет благодети.

Параграфи 5 и 6 постављају принцип персоналитета казни за сваку законску повреду извршену у иностранству: не само да сваки Србин може бити кажњен у Србији за ову повреду, већ и мора бити кажњен ако је она злочине природе.

Параграф 7, напротив, обухвата туђинца на српској територији који је против Србина извршио (ван Србије) кривично дело кажњиво најмање затвором.

Параграф 8. односи се на туђинца, ухапшеног у Србији који би, на страниој територији, извршио злочин кажњив роббијом, према туђој држави, или према туђинцу, ако његова екстрадиција није тражена или је тражена па је одбијена, и ако извићање нареди министар правде.

Параграфи 9 и 10, у чије би детаље било дуго улазити, признају вредност страних пресуда, па чак и превентивних мера, и ослобођавају сваке казне окривљеног који је издржао казну досуђену му од страног суда, или кога је овај суд ослободио. Ако доло, казним у Србији, није казним по законима земље у којој је извршено, истрага у Србији не може се водити без наређења министра правде. И превентивни притвор у иностранству, урачунаће се при одмеравању казне у Србији.

Параграф 12 регулише парламентарни, а параграф 13 дипломатски имунитет.

Следећи параграфи одговарају уводним одредбама нашег казненог законика. Неквалификујући минималне законске повреде, иступе, српски пројекат усваја француску деобу на злочине и преступе. Разлика између ових двеју категорија кривичних дела извршена је, као и у нашем законнику, према величини казне: злочини су кривична дела која се кажњавају затвором већим од три месеца, или лишењем звања, као

главном казном. Сва остала кривична дела преступи су. Ова разлика сачувала је, дакле, на жалост, сву произвољност нашег разликовања кривичних дела и нема, исто као и наша, карактер филозофски, па чак ни логички. Она, шта више, овај карактер има у мањој мери, јер су наши злочини сва тешка кривична дела, која су у времену промулгације нашег казненог законика имала нарочиту опасност, а наши иступи, бар у већини случајева, ненамерни су акти, док су преступи по новом српском казненом законнику час незнатни казнене факти, као н. пр. нехотична штета, а час, опет, крађе, кривична дела против наравствености, насиља, која законодавна произвољност кажњава тромесечним затвором.

После овога, у пројекту српском долази практично решење проблема урачуњљивости и одговорности. Још и овде заступљени су дух и метода нашег казненог законика, а нарочито његове друге књиге. Слободна воља претпоставља се, изузев случаја душевног обољења. Параграф 46 готово је репродукција нашег чл. 64, кога срећно допуњује овим изразима: „Није кажњив овај, који у времену извршења дела није могао схватити природу и значај свога дела било услед болесног душевног растројства било услед бесвесности или услед умне неразвијености“.

Тачна дефиниција заблуде и *dolus-a data* је у параграфима 44 и 45 (?). Параграф 47 допушта судији да води рачуна о околностима, а § 48 (?) да има обзира према незнању закона које проистиче из факата.

Малолетници су подељени у три категорије: они до 14 год. не подлеже никаквој репресији; они од 14 до 17 закључно кажњавају се, као и у смислу чл. 67 нашег казненог законика, ако су радили с разбором. У противном случају, они се предају родитељима или стараоцима. Деца напуштена или у моралној опасности упућују се у заводе за васпитање, у којима имају остати до њихове поправке, а најдаље до пунолетства (§§ 50 и 51). Осуђени малолетници затварају се у специјалне казнене заводе. Министар правде може их условно ослободити.

Казне општег права, које се досуђују малолетницима од 17 до 21 год. редуциране су и у времену трајања и у строгиности.

Параграф 52 прокламује начело нужно одбране и допушта судији да може ублажити казну ако је жртва напада прекорачила границе ове одбране, а да сасвим поштеди од казне онога који је ове границе из страха прекорачио.

Параграф 53 допушта „стање нужде“ за заштиту живота, слободе, имовине ради отклањања истовремене и неизбежне опасности ако учињена повреда није већа од опасности. У овом случају судија је у праву да знатно ублажи казну.

(СВРШИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

— Боље реци: шта ћемо ми добити ако се ти будеш држао добро? Франсоа је један глупак и платиће добро; он је већ извештен да ти ведриш и облачиш у Управи; има добро мишљење о теби и без сумње избројаће новац на први захтев.

— Ти мислиш да ће он дати новац?

— Мислим ли! мој пријатељу, не мари он за шест стотина долара као ни за једну пару. Ми ћемо узети свој део, то је главно, а после...

— Нек је срећно! али, ако се паљути?

— Баш! Послаћемо га нек се издува; у осталом не брини се ти; ја ћу све удесити; само, ништа написано, ти знаш пословицу: дела остају, а речи лете.

— Тако је, пас лаје ветар носи; ништа написано.

— Нека буде тако, човек је после у могућности да одриче. Гунил ме узе тад за руку и стежући је настави: из ових стопа идем Франсо-у; ја ћу се правити као да смо уговорили састанак за вечерас у осам сати а ти дођи у једанаест, као да си се тобож задржао. Око поноћи он ће нам рећи да треба да идемо, ти се направи лут због тога, и Франсоа ће угрбити ту прилику да те замоли за дозволу, а после све ће само доћи. Довиђења!

— Довиђења! одговорим му. Ми се раздвојисмо, али тек што бесмо окренули један другоме леђа, Гунил се врати.

— Знаш шта? рече ми; мало написано више вреди него реч, да даш ти мени написано, иначе... Савијајући се наједанпут, са јако отвореним устима он балансираше рукама изнад калдрме као да ју је хтео брисати, па онда допуни претњу повлачењем тела и избацавањем ногу, у којим покретима не беше ни мало смешнога.

— Добро, де, рокох му; нећеш ме ваљда прогутати. Делићемо, уговорили смо.

— Шатровачка реч?

— Да, буди спокојан.

Гунил оде у Куртиј, куда је ишао доста често, а ја се вратим у Управу вароши и известим г. Ханрија о предлогу који ми је учињен. „Ја мислим да ви нисте пристали на то?“ рече г. Ханри. Казао сам му да нисам ни најмање био вољан за то. Он ми то одобри и рече: „сад ћу вам показати да водим рачуна о вама“ и дигнув се узе из свог ормана једну кутију акта. „Видите да је пуна; то су све доставе противу вас, а ја сам вас ипак употребљавао; то значи да не верујем њима“. Ове су доставе биле дело инспектора и официра за одржање реда, који су ме из зависти оптуживали да стално крадем; то им је била стална песма, а то су говорили и крадљивци за које сам удесио да буду ухваћени на делу. Они су ме оптуживали као свога

саучесника, али баш онда, кад са свију страна неповољне оптужбе утврђиваху моју присутност и учешће у делу, ја сам пркосио клеветању, презирао сам њихове покушаје, и њихове су се стреле разбијале о тучни зид истине, која, доказана мојим неборимим алиби или каквом другом немогућношћу, постајаше очевидном. И ако сам за шестнаест година оптуживан сваки дан нисам никад био предат суду; само један пут ме је испитивао г. Вињи иследни судија. Тужба која ме је одвела к њему показивала је извесну вероватноћу, али довољно је било да ме само упита и све је пало; одмах сам пуштен.

Тридесет друга глава.

Пошто су Кафре и Гунил насели у својим покушајима да ме осрамоте, пробао је сад Корвет, да ако подлегнем. Једнога јутра требала су ми нека обавештења и одем кући овог агента, чија је жена такође била у служби полиције. Нађох оба супруга у стану и, ма да сам их познавао само из неколико ситнијих послова, они се показаше толико љубавни дајући ми тражена обавештења, да сам их ја, као човек који уме живети са људима, са којима има посла, позвао да их частим, на флашу вина у најближој крчми. Само Корвет приста и одосмо и наместисмо се у засебној соби.

Вино је било особито; пописмо једну флашу, па другу, па трећу. Засебна соба, три флаше вина, није требало ништа више па да се изазове поверење. После једног сата мени се чинило као да ми Корвет има нешто да повери; најзад пошто се расположио рече ми: „Слушај, Видоче, ти си добар човек, али ниси искрен са пријатељима; ми знамо добро да ти радиш, а ти се претвараш; да ниси такав могли би имати добру зараду“.

Направио сам се да не разумем.

— Слушај, настави он; ти радиш, нека ми нико не прича о томе, нисам видео својим очима, али ја знам шта се збива. Ја ћу ти казати као брату, а после тога мислим да и ти нећеш имати шта више да кријеш. Истина је да је добро служити полицију, али се ту не зарађује ништа: талир оде као да није ни био. Ако хоћеш да чуваш тајну има два три посла, које ја одавно смерам, израдићемо их заједно; то нас неће спречити да углавимо пријатељство.

— Шта? рекнем му, ти хоћеш да злоупотребим поверење које ми се поклања! То није поштено и ја ти се заклињем да ако би се то сазнало, не би се нико устекао да те пошаље на две три године у Бисетр.

— Ах, исти се као и други! рече Корвет. Не иде теби од руке да се правиш поштен! Ти поштен?! ти! моли Бога ти; ваљда те не познају.

Рекао сам му да се чудим томе његовом говору и додао сам да сам уверен да је он тиме само хтео да ме проба или може бити да ме наведе на замку.

— На замку! узвикну он. Каква замка! Зар ја да теби правим неприлике? Радије бих пристао да робијам док;

треба бити дуп будала па тако што претпоставити. Не радим ја тако, кад кажем нешто то је тачно: код мене нема задњих намера; и за доказ да није тако као што ти мислиш, ево, казаћу ти да ћу, не доцније него вечерас, извршити једну крађу. Све сам спремио, кључеви су опробани, ако хоћеш да појеш са мном видећеш како се ја сортирам.

— Ја у то сумњам; или си ти луд, или би само хтео мене да упетљаш.

— Ја немам својства за то. (Подјужући глас) али кажем ти да не радим сам. Шта ти треба више? Извршићу крађу са мојом женом... није то прва коју чиним, а од тебе зависи да буде последња. Двојици је лакше изићи на крај, а чиј је данас ред не тиче те се. Ти нас причекај у кафани на крају улице Таблетери; то је готово према кући где ћемо да глумимо и чим нас видиш да изиђемо поћи за нама; ићићемо да продамо покрађу и ти ћеш добити свој део, а после, нећеш више сумњати у нас. Да ли ти је то доста?

У његовим речима било је такве искрености да нисам знао шта да о њему мислим. Да ли је он доиста тражио друга или је удешавао да ме упропасти. Ја сам још једнако сумњао, али и у једном и у другом случају његове су ми речи говориле да је он лупеж. Ако је истину рекао дужност ми је била да га предам правди; ако је напротив лагао у намери да ме наведе на кривично дело, да би ме могао оптужити, било је добро не терати до краја, те да власт види како је кушајући мене траћио време.

Покушао сам да га одвратим од намере о којој ми је говорио, али кад сам видео да не попушта, направио сам се као да пристајем.

„Добро, кажем му, уговорено је, ја примам твоју понуду“.

Одмах ме он загрли и уговорисмо састанак у четири сата код једног винара. Корвет оде кући, а ја чим је отишао напишем г. Алемону, полицијском комесару у улици Гробље Св. Николе, и известим га о крађи која ће се извршити до вече; дао сам му у исто доба све податке, који су му били потребни, те да успе ухватити кривце на делу.

У уговорени час ја сам био на месту, Корвет и његова жена нису такође доцнили; пописмо по коју и кад се они тако охрабрише одоше на „посао“. Мало после видео сам их уђоше у једну кућу у улици Хомери. Комесар је тако био све спремио да их обоје ухвати у тренутку кад су натоварени пљачком излазили из собе, коју су били обили. Овај тако интересантан пар би осуђен на десет година робије.

На суђењу Корвет и његова часна друга наводили су да сам ја према њима играо улогу наговарача. Извесно је да у моме држању није било ни сенке од онога што би се могло назвати провокација; у осталом, ја мислим да у крађи не може ни бити провокације. Један је човек поштен или није; ако је поштен никаква наговарања не могу га навести да учини злочин; а ако није онда му недостaje само прилика, а очевидно је да ће се

они указати пре или после. Прилика гради човека доповом. Зар крадљивац не може постати убица? Нема сумње да је онај, који упропашћује какво слабо биће натурајући му опасно намере, да би спремио себи дивљачко задовољство што ће га предати целату, достојнији презрења него ли сами разбојници. Али, кад је неко већ пропао, кад је се већ обелоданио као непријатељ људи, навести га на замку, намамити га пљеном који је он желео, али који неће моћи добити; дати му, најзад, да омирише мамац на који треба да се ухвати, не значи ли то учинити друштву истинску услугу? Овца коју курјак *види* не ствара крвожедни инстинкт у њему. Тако је исто и са накланошћу ка крађи, она претходи делу, а дело долази неизбежно и кад-тад лопов ће га извршити. Најважније је да се још у почетку без штете за личност предузме уништење ове готовости коју злочинац има; тако ће се ствар утврдити и друштво ће се једним надзиравањем неделом сачувати од хиљаду других кривичних дела, чији би непознат учинилац за дуго време може бити остао некажњен. Накратко, ја не сматрам да је зло бацити на змију какав дроњак на који би излила свој отров.

У једној великој вароши као што је Париз увек има покварених људи и чисто злочиначких типова, али ниједном од ових разбојника не пише то на челу и они су у стању да направе читаву злочиначку каријеру пре но што буду пронађени. Тад они постају кривци, али и тад треба их ухватити и убедити, то јест, треба их ухватити с руком у торби. Кад сам за ове људе дозвоао, било што су их њихове везе и њихово држање чинило сумњивим, било што су живели добро а извори њихових прихода нису били познати, ја сам им, да бих пресекао њихово пљачкање, пружао торбу и, признајем, то сам радио без зазора, без устезања. Крадљивци су људи којима је у природи да отимају туђе добро, готово исто као и курјаци што су прождрљиве животиње којима је у природи да нападају стада. Курјаци и овце не смеју се никако мешати, али ако су се курјаци обукли у овчије коже и ако чобанин види да су овце изуједане, да међу њима има курјака, зар би било погрешно, ради осујећења будућих напада, испитати крвожедност свих оних на које се сумња да уједају. Ако су Корвет и његова жена кради, они су допови; с друге стране, ја им нисам ни најмање наводио, ја сам само пристајао на њихов предлог. Приметиће ми се да сам их застрававањем могао спречити да не изврше крађу коју су били намислили, али поплашити их не значи поправити их; данас би се уздржали а сутра би извршили што друго, а извесно је да ме неби звали да их и од тога одвратим. Шта би било? Морална одговорност за злочин који би они извршили пала би сва на мене. — А ако је Корвет имао задатак да ме улете у какав рђав посао под обећањем да ће њега Управник полиције ослободити после догађаја, зар ми моја лична безбедност није налагала да се чувам и да разбијем ударму

како оних који су је спремили тако и оних који хоће да је изврше; зато сам и оптужио Корвета кварталном комесару а не Управи полиције. На овај начин ако би се моја претпоставка утврдила, он се не би могао извући од осуде.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

I

М. С. Б. деловођа општине жагубичке, бив. ср. писар, упутно нам је ово питање: „Кад истражна средна власт према коме лицу поведе кривичну истрагу и према добивеним околностима прибави потребне основе, да је то лице извршило казнимо дело према коме се истрага води, па донесе и решење о притвору и то решење на основу § 131 крив. суд. поступка одобри и надлежан првостепени суд, онда да ли може иста истражна власт и после одобреног решења о притвору кривца, својим другим решењем ослободити као невина, побијајући своје раније основе подозрења, или је дужна кривца на основу § 158 крив. суд. поступка спровести суду, па да исти суд при спроводу донесе своје решење, или ово уради на претресу, пошто се дело тачно расветли“.

На ово питање одговарамо:

Решења о притвору, која доносе иследне власти на основу § 131 кривич. суд. поступка, нипошто не представљају завршни чин у истрагама по појединим казним делима. Таква решења само су једна превентивна мера, којој је циљ, да се осигура правилан и потпун ток истраге. Зато се таква решења у највише случајева доносе баш у почетку истраге и у претходној истрази и то на основу првог, често пута и врло лабавог основа подозрења, који је прибављен против кога лица. Са таквим решењима, дакле, понајчешће се отпочињу истраге.

Како је, међутим, иследна власт дужна према § 51. крив. суд. поступка да својом истрагом потпуно прибере све доказе, који стоје и за и против окривљенога, то никако није искључена могућност, да иследна власт у току истраге прикупи не само основе, већ и доказе, који потпуно обеснажују раније основе, по којима је извесно лице стављено у притвор. У таквом случају иследна власт не само да има права, него је на основу § 29. кривич. суд. поступка *дужна* прекинути *отпочето* ислеђење према таквоме лицу. У том случају ништа не мења ствар та околност, што је раније решење о притвору одобрио и првостепени суд. Ово у толико пре, што и ново решење о прекиду истраге опет подлежи оцени тег истог суда, коме се оно шаље по службеној дужности. Овакво поступање сасвим одговара и § 158. крив. суд. поступка, јер су по пом. §-у иследне власти дужне оптуживати суду само оне кривце, за које се нашло *довршеним ислеђењем*, да *им је кривица довољно до-*

казна. Према томе не треба спроводити суду оне кривце, за које се довршеним ислеђењем нашло да нема ни сумње ни подозрења да су криви, или ако је раније било сумње, ако је та сумња доцније обеснажена.

На сваки начин, дајући ово своје обавештење, ми мислимо, да се питачева реченица: „...побијајући своје раније основе подозрења,“ односи на случај, који смо извели, т. ј. да се то побијање ранијих основа подозрења вршило новим основима и доказима, који су доцније у току истраге прикупљени на корист окривљенога. Међутим, ствар ће стајати сасвим друкчије, ако је иследна власт у случају, на који мисли питач, без нових основа и доказа, који би ишли у прилог окривљенога, доносила ново решење о прекиду истраге, побијајући *голим умствовањем* своје раније основе, које је и надлежни суд већ оценио као довољне за отпочињање истраге и притвор. У таквом случају иследна власт би чинила нешто, што по закону није смела чинити.

II

Д. Г. М. деловођа општине барбатовачке пита нас:

„Како ће се према чл. 174. зак. о општинама извршити редовни нови избори општинских часника у прву недељу по Св. Сави 1913 године, кад због рата у општини нема већине правних гласача, нити пак има довољног броја одборника, који би могао по чл. 83 пом. закона пуноважно (треба половина и један више одборник) извршити избор председника и чланова бирачког одбора?“

На ово питање одговарамо питачу, да уредништво *Полицијског Гласника* даје одговоре само на она питања, где се ствар тиче тумачења извесних законских одредаба по појединим законима, које примењују наше власти у земљи. Тај случај није са горњим питањем, јер за примену поменутих чланова из закона о општинама нема ничога нејасног. За ту околност, што наређења из пом. одредаба због ванредних ратних прилика у земљи није могућно извршити, није потребно никакво тумачење, већ одлука надлежне надзорне власти. За то нека се дотични општински суд са овим питањем обрати преко среског начелника Г. Министру Унутрашњих Дела.

М. П.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

У одлукама општинским за које се по тач. 9. чл. 33. зак. општ. тражи одобрење Државног Савета морају се навести и разлози.

I

Збор сељана села Г. Д. 17. јуна 1912 г. донео је одлуку да се извесним лицима опросте суме које по пресуди првостепеног суда имају плаћати за извршену горосечу у сеоској шуми.

Ову одлуку општински суд послао је на одобрење Државном Савету у смислу прописа тач. 9. чл. 33 закона о општинама.

Државни Савет није одобрио ову одлуку с тога, што се из ње не види какви су разлози руководили збор да донесе ову одлуку за опроштај накнаде која је селу досуђена пресудом судском.

Одлука од 14 новембра 1912. г. Бр. 7568.

II.

Збор општине М. К. од 10 јуна 1912. год. донео је одлуку да се извесно општинско земљиште изложи јавној продаји и отуда добијени новац употреби за оправку учитељских станова, па је та одлука у смислу прописа тач. 9. чл. 33. зак. о општинама послата Државном Савету на одобрење.

Државни Савет није одобрио ову одлуку, с тога, што се из ње не види:

1. количина потребног новца за оправку, о чему је требало претходно прибавити предрачун од стручног лица;

2. што се из одлуке не види величина земљишта које би се имало продати и начин на који би се продаја имала извршити; и

3. што се не види на шта би се употребио вишак новца ако се добије више него што за намеравану оправку треба.

Одлука од 14 новембра 1912 год. Бр. 7570.

Уживање општинских добара везано је са својином, и према томе путем изабраног суда могу се делити само она општинска добра која су својина општине. (чл. 9. зак. о општ.).

Пуномоћници села Г. и Д. Н. тражили су код среске власти састав изабраног суда ради деобе извесне шуме између та два села. и села Д.

Решењем својим од 20 фебруара 1912 год. Бр. 1938 среска власт одбила их је од овог тражења док претходно не поднесу тапију судом потврђену или судску пресуду о својини.

Ово решење одобрило је окр. начелство решењем својим од 7 марта 1912 год. Бр. 2855. а решење начелства одобрио је Министар Унутраш. Дела налазећи, да по чл. 9. зак. о општинама свако село има право да ужива оделито своја добра.

Противу решења Министровог пуномоћници села Г. и Д. Н. изјавили су жалбу Државном Савету наводећи:

1. да је погрешно мишљење: да је за уживање неопходно потребна својина (§ 374. грађ. зак.);

2. да је право уживања стварно право, и као такво дељиво;

3. да власт с тога није требала да тражи доказе о својини, већ о заједници уживања;

4. да према тач. 4. чл. 8. зак. о шумама, до проласка комисије, докази о својини јесу изводи из књиге „Б“, а да су такве доказе у форми надлежних уверења поднели, сем тога, да они имају и судску пресуду о заједници уживања.

Државни Савет нашао је, да је решење Министрово на закону основано.

Одлука од 14 новембра 1912 год. Бр. 7588.

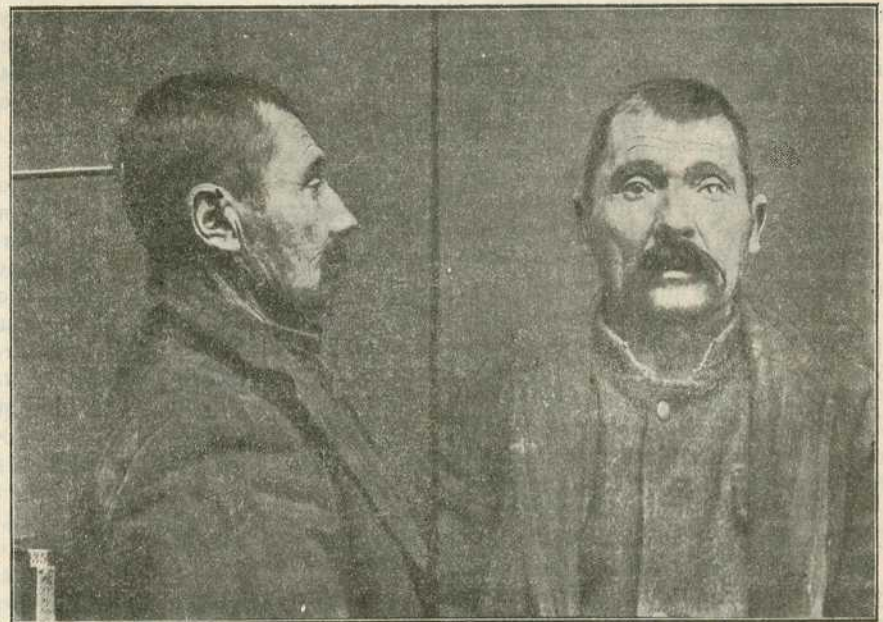
Н. И. Б.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

КО ЈЕ ОВО?

Лице, чију слику износимо, ухваћено је као сумњиво у Крагујевцу без икаквих исправа. На саслушању изјавио је да се зове **Илија Зечевић**, родом из Ужица, да је до сада живио у Турској, где је као мало одведено у ропство.

Лични опис: стар 43 год., стаса средњег, очију жућкасто-зелених, косе смеђе, бркова

рићих; од особених знакова има: у левом оку белу флеку и брадавицу величине кукурузног зрна на споју обрва.

Ако би ко што знао о овом лицу моли се да о томе извести Антропометријско Полиц. Одељење или Управу града Београда с позивом на акт Бр. 41027.

ПОТЕРЕ

Филип Илић — Ђорђевић, родом из Турске, а станује у Миљковцима општини Д. Топличкој, извршио је двоубо убиство и покушај убиства са паљевином. Стар је 18 година, стаса висока, у опште плав, малих наусница, у сукненим панталонама, на глави има шајкачу

затворене боје, на ногама опанке; са собом је однео пушку капислару и нож турски са шареним корицама.

Депеша Начелника Среза Добричког бр. 19414.

Чедомир Ставрић, фирмописац, одговара за извесно кривично дело.

Он је стар 28 год., средњег раста, плав, са танким жућким брковима; од одела има на себи капут пепељаве боје, црн прслук и панталоне.

Акт Кварта Дорћолског Бр. 8119.

Непознати крађивци извршили су 18. овог месеца крађу Персиди ж. Јов. Димитријевића, кафеџије из Велике Плана, и однели: један златан женски сат, један златан кратак женски ланац за сат и остале трговачке хартије.

Депеша Начелника Среза Орашког Бр. 18438.

Милан Баралић, бив. скретничар Срп. Држ. Железница, стављен је под суд и у привтор за дело нехотичног убиства и тешке те-

лесне повреде. Стар је 27 год., ближих података нема.

Акт Првостепеног Суда за варош Београд Бр. 38808.

МАНГУП СТОКА

У атару општине печанске налази се једна мангуп кобила, длаке дорастале, на челу цветаста, у леву задњу ногу путаста, висока 140 см., матора 8—9 година, жига нема.

Депеша Начелника Среза Колубарског Округа Београдског Бр. 15263.